

АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ У ВИЩОМУ АГРАРНОМУ ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В АСПЕКТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО- ЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

**ЛАШКУЛ В.А., викладач кафедри української та класичних мов
Національного університету біоресурсів і природокористу-
вання України**

Ветеринарна освіта України становить складову загальнодержавної освіти і покликана забезпечити потреби країни у висококваліфікованих лікарях ветеринарної медицини. Метою вищої ветеринарної освіти є підготовка конкурентноспроможного висококваліфікованого фахівця, здатного до вирішення професійних завдань в сучасних економічних умовах.

На сьогодні в Україні все ще існує протиріччя між вимогами суспільства до підготовки висококваліфікованих лікарів ветеринарної галузі та недостатнім рівнем їх практичної підготовки, а також між застарілими формами, методами та засобами навчання і потребами вищих ветеринарних закладів у їх вдосконаленні.

Розглянуто ветеринарну освіту в аспекті формування професійно-етичної компетентності. Для реалізації поставленої мети проаналізовано процес підготовки лікарів ветеринарної медицини у Національному університеті біоресурсів і природокористування України та у ряді університетів Європи.

Професія, ветеринарна освіта, професійно-етична компетентність, підготовка, лікар ветеринарної медицини, навчальний план.

Ветеринарное образование Украины является составной частью общегосударственного образования, призванного обеспечить потребности страны в высококвалифицированных врачах ветеринарной медицины.

Целью высшего ветеринарного образования является подготовка конкурентоспособного высококвалифицированно-

го спеціаліста, здатного к решению професіональних задач в сучасних економічних умовах.

На сьогодні в Україні все ще існує протиріччя між вимогами суспільства к підготовці висококваліфікованих лікарів ветеринарної галузі і недостатнім рівнем їх практичної підготовки, а також між застарілими формами, методами і засобами навчання і потребами вищих ветеринарних закладів в їх удосконаленні.

Розглянуто ветеринарне навчання в аспекті формування професіонально-етическої компетентності. Для реалізації поставленої цілі проаналізовано процес підготовки лікарів ветеринарної медицини в Національному університеті біоресурсів і природопольовання України і в ряду університетів Європи.

Професія, ветеринарне навчання, професіонально-етическа компетентність, підготовка, лікар ветеринарної медицини, навчальний план.

Постановка проблеми. Ветеринарна галузь, як і аграрна галузь України в цілому, потребує ефективноі системи освіти, що відповідає сучасним вимогам та тенденціям розвитку ринку праці. Сьогодні потрібні фахівці не тільки з теоретичними знаннями свого предмету, а передусім з практичними навичками, вмінням інколи нестандартно, творчо вирішити те чи інше поставлене перед ними завдання.

Жодна професія не оточена таким ореолом шани і поваги як діяльність лікаря ветеринарної чи гуманітарної медицини, адже лікар впливає на життя і здоров'я своїх пацієнтів, надаючи їм необхідну лікарську допомогу та рятуючи їм життя [11, с. 3].

Зазвичай лікар у нашому уявленні асоціюється з особистістю з бездоганною репутацією, високими морально-етическими якостями, ерудицією, професійною майстерністю і здатністю до лікарського мислення.

Ці якості формуються протягом тривалого часу інколи з самого дитинства, але велику роль у цій системі підготовки спеціаліста відіграє вища освіта.

Аналіз останніх джерел і публікацій. З огляду на важливість вирішення означеної проблеми актуальними є праці багатьох науковців. Зокрема, методичні аспекти організації ветеринарної освіти в Україні висвітлювали у своїх працях

М.І. Цвіліховський, Т.Д. Іщенко; історичне становлення ветеринарної освіти в Україні вивчали С.К. Рудик, М.М. Стегній; В.А. Яблонський детально проаналізував організацію ветеринарної освіти у США. О.М. Канівець описав у своїх дослідженнях структуру, зміст і форми підготовки лікарів ветеринарної медицини у Великій Британії, зокрема науковець детально проаналізував навчальний процес у Королівському ветеринарному коледжі та на факультеті ветеринарної медицини університету міста Глазго. О.П. Пилипенко проводила у своїх працях порівняльний аналіз системи вищої ветеринарної освіти Німеччини та України. Дослідниця ретельно вивчила навчальний план та перелік дисциплін на ветеринарному факультеті Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана. Професійній етиці лікаря ветеринарної медицини надають значення у своїх працях такі вітчизняні та зарубіжні науковці, як І. Панько, С. Адамс, С. Армстронг, Т. Баухамп, М. Бекофф, С. Холл, П. Сандо, П. Зінгер, Б. Роллінг, Д. Танненбаум та ін.

Виклад основного матеріалу. Освітній процес в Університеті – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що впроваджується через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

Мета освітнього процесу полягає у підготовці компетентних та висококваліфікованих фахівців для аграрної галузі економіки і пов'язаних з нею суміжних галузей та сфер суспільного життя, конкурентоздатних на національному та міжнародному ринку праці.

Освітній процес організовується з урахуванням наявного науково-педагогічного потенціалу, матеріальної і навчально-методичної бази університету, з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій навчання та орієнтується на формування освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань, академічної та професійної мобільності, швидкої адаптації до змін і розвитку в соціально-культурній сфері, в галузях техніки, технологій, системах управління та організації праці в умовах ринкової економіки [7].

Ветеринарна освіта становить складову загальнодержавної освіти і покликана забезпечити потреби України у висококваліфікованих лікарях ветеринарної медицини.

Згідно із законом України «Про вищу освіту» [3] та законом «Про ветеринарну медицину» [4], завданням вищої ветеринарної освіти є підготовка конкурентноспроможного висококваліфікованого фахівця, здатного до вирішення професійних завдань в ринкових економічних умовах.

Сьогодні в Україні фахівців ветеринарної справи готують 11 ветеринарних факультетів ВНЗ III–IV рівнів акредитації. До таких навчальних закладів належать: Національний університет біоресурсів і природокористування України, Білоцерківський національний аграрний університет, Дніпропетровський державний аграрний університет, Житомирський національний агроекологічний університет, Луганський національний аграрний університет, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, Одеський державний аграрний університет, Подільський державний аграрно-технічний університет, Полтавська державна аграрна академія, Сумський національний аграрний університет, Харківська державна зооветеринарна академія, а також 6 ветеринарних факультетів ВНЗ I–II рівнів акредитації.

Одним із провідних навчальних закладів вищої ветеринарної освіти в Україні є Національний університет біоресурсів і природокористування України [7].

На факультеті ветеринарної медицини здійснюється підготовка фахівців ветеринарної медицини за напрямами ОКР «Бакалавр» та ОКР «Магістр». Із 2003 р. створено групи, де окремі предмети викладають англійською мовою. Термін навчання бакалаврів становить 4 роки, а магістрів відповідно на базі ОКР «Бакалавр» – 2 роки.

Особливістю підготовки студентів є широкий вибір програм виробничого спрямування: ветеринарна фармація; ветеринарне забезпечення здоров'я екзотичних і диких тварин; ветеринарне забезпечення здоров'я дрібних тварин; ветеринарне забезпечення таких галузей, як конярство, птахівництво, свинарство, скотарство; ветеринарні превентивні технології забезпечення здоров'я тварин; ветеринарно-санітарна експертиза; якість та безпека харчових продуктів і кормів; лабораторна діагностика хвороб тварин; організація і управління ветеринарною службою; судова ветеринарна медицина; молекулярні механізми регуляції

метаболічних процесів в організмі тварин; фізіологія вищої нервової діяльності тварин; біоморфологія та пластинація; дистанційна діагностика клінічних показників тварин; аналіз ризиків при виробництві та обігу продукції тваринництва.

До провідних кафедр факультету ветеринарної медицини належать:

- кафедра анатомії тварин ім. акад. В. Касьяненка; патологічної анатомії; санітарії та гігієни переробних підприємств АПК; акушерства, гінекологи та біогехнолої її відтворення тварин; фармакології і токсикології; терапії і клінічної діагностики; ветеринарно-санітарної експертизи; хірургії ім. проф. І.О. Поваженка; епізоотології та організації ветеринарної справи; паразитології та тропічної ветеринарії.

Випускник факультету ветеринарної медицини отримує базову вищу освіту і фах молодшого лікаря ветеринарної медицини, який в умовах виробництва під керівництвом лікаря ветеринарної медицини виконує ветеринарно-профілактичні заходи, спрямовані на запобігання захворюванню та загибелі тварин, підвищення їх продуктивності, безпечності та якості продукції тваринництва, здійснює профілактичні і діагностичні заходи, лікування тварин, ветеринарно-санітарну експертизу продуктів забою, забезпечує виконання ветеринарно-санітарних правил під час утримання, годівлі та відтворення тварин [8 с, 54-55].

Головними завданнями спеціалістів ветеринарної медицини, визначеними Законом про ветеринарну медицину, є:

- 1) забезпечення виробництва доброякісних щодо ветеринарної санітарії продуктів і сировини тваринного походження;
- 2) запобігання заразним хворобам тварин і їх ліквідація у колективних підприємствах, інших сільськогосподарських, підсобних господарствах громадян;
- 3) охорона населення від хвороб, спільних для людей і тварин.
- 4) охорона території державної території від занесення з інших держав небезпечних зоонозних інфекцій [11 с, 7].

Випускники напряму підготовки ОКР «Бакалавр», окрім ветеринарної справи, можуть навчатися в магістратурі за такими спеціальностями, як «Якість, стандартизація та сертифікація продукції АПК», «Педагогіка вищої школи», «Державне управління».

Навчальні та виробничі практики студенти проходять у ВП НУБіП України. Серед них слід виокремити «Великоснітинське НДГ ім. О.В. Музиченка», «Агрономічну дослідну станцію, НДГ Ворзель». Також студенти ветеринарного факультету проходять практики у науково-дослідних установах НАН та НААН України, державних та приватних ветеринарних клініках, зоопарках та тваринницьких господарствах різної форми власності.

Термін підготовки бакалаврів з ветеринарної медицини в НУБіП України становить 4 роки і передбачає 8640 годин. Нормативна частина складається: з циклу дисциплін соціально-гуманітарної підготовки – 684 навчальні години, з фундаментальної, природничо-наукової і загальноекономічної підготовки – 972 години та професійної і практичної підготовки – 2304 години. Вибіркова частина (дисципліни за вибором університету та вибором студента) становить: з фундаментальної, природничо-наукової і загальноекономічної підготовки – 198 годин та професійної і практичної підготовки – 1080 годин (див. табл. 1).

Таблиця 1

Структура навчального плану

Навчальні дисципліни	Години	Кредити	%
1. Нормативні навчальні дисципліни			
1.1. Цикл дисциплін соціально-гуманітарної підготовки	684	19	7,9
1.2. Цикл дисциплін фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки	972	27	11,2
1.3. Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	2304	64	26,7
2. Вибіркові навчальні дисципліни			
2.1. Дисципліни за вибором університету			
2.1.1. Цикл дисциплін соціально-гуманітарної підготовки	144	4	1,7
2.1.2. Цикл дисциплін фундаментальної, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки	198	5,5	2,3
2.1.3. Цикл дисциплін професійної та практичної підготовки	1080	30	12,5
2.2. Дисципліни за вибором студента	1278	35,5	14,8
3. Інші види навантаження	1980	55	22,9
Разом за ОКР "Бакалавр"	8640	240	100

У контексті нашого дослідження варто звернути увагу на ті дисципліни, які стосуються професійно-етичної підготовки майбутніх фахівців ветеринарної медицини. До них належить

така нормативна дисципліна, як «Основи біобезпеки, біоетики»; з-поміж вибіркових дисциплін: за вибором університету – «Професійна етика»; за вибором студента – «Культурологія» (див. табл. 2)

Таблиця 2

Витяг із навчального плану підготовки фахівців ОКР «Бакалавр» за напрямом «Ветеринарна медицина»

Назва дисципліни	Семестр	Обсяг годин
1	2	3
Нормативні навчальні дисципліни		
Основи біобезпеки, біоетики та ветеринарної екології	2	72
Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором університету)		
Професійна етика ЛВМ	5	36
Вибіркові навчальні дисципліни (за вибором студента)		
Культурологія		36

«Професійна етика» є основною дисципліною, що сприяє формуванню професійно-етичної компетентності майбутнього фахівця і вивчає історичний розвиток моральної рефлексії; вищі, незмінні ціннісні орієнтири, яки зміцнюють духовні сили людини, визначають діяльну спрямованість її життя; лікарську етику в умовах науково-технічного прогресу.

Як видно із таблиці 1, дисципліна викладається у 5 семестрі, тобто на третьому курсі. Обсяг годин становить 36, із яких 18 лекцій і 18 лабораторних занять. У кінці курсу студенти складають залік.

Дисципліна складається з таких розділів: «Найважливіші моральні й етичні вчення», «Загальні моральні поняття», «Прикладна етика лікаря ветеринарної медицини».

Розділ «Найважливіші моральні й етичні вчення» вивчає етичні концепції, що пропонують оригінальні і розгорнуті програми життя людини із дотриманням етичних норм, які пройшли перевірку часом і закріпилися в історичному досвіді у формі стійкої традиції. Ці етико-нормативні програми розглядають у їх класичних першоджерелах, на прикладі життя і творчості їх засновників.

У розділі «Загальні моральні поняття» досліджують такі поняття, як ідеал, цінності і святині, добро і зло, совість, свобода, добродійність і порок, щастя. Ці поняття виражають визначальний зміст моральності, в їх трактуванні відображуються різні моральні позиції, а з іншого боку, самі ці поняття настільки фундаментальні, що в них представлена мораль, як така; у

сукупності вони виражають поняття моралі.

У розділ «Прикладна етика лікаря ветеринарної медицини» характеризуються етичні норми і правила поведінки лікаря ветеринарної медицини.

Після вивчення дисципліни студент повинен знати: найважливіші моральні й етичні вчення, структуру моральної свідомості і загальні моральні поняття, етичні норми і правила поведінки лікаря ветеринарної медицини на робочому місці [6].

Як видно з таблиці 2, для вивчення професійної етики лікаря ветеринарної медицини виділено недостатню кількість годин, що не дає студентам змоги засвоїти практичні ситуації, які можуть траплятися з ними у повсякденній трудовій діяльності. Тоді як у західноєвропейській та американській традиціях навчання професійної етики лікаря ветеринарної медицини акцентують увагу не на вивченні теоретичного матеріалу, а на вирішенні практичних ситуацій. Підтвердженням цієї тези слугує підручник з професійної етики лікаря ветеринарної медицини американського автора – Bernard E Rollin «An Introduction to Veterinary Medical Ethics. Theory and Cases» [16].

Автор подає низку практичних завдань – кейсів, зокрема «Farmer Using Illegal Growth Promotant» (Фермер, який використовує нелегальні стимулятори росту), «Partner's misdiagnosis» (Помилка колеги), «Should veterinarians support activists groups?» (Чи повинні ветеринари підтримувати групи активістів із захисту тварин) та ін.

Розгляд на заняттях із професійної етики лікаря ветеринарної медицини таких практичних ситуацій суттєво допоможе майбутнім фахівцям орієнтуватися в повсякденній роботі – краще знаходити спільну мову із колегами і власниками тварин та правильно ставитися до своїх пацієнтів.

На сьогодні у світі нараховується близько 500 вищих ветеринарних закладів освіти, із них близько 120 – у країнах Європи [5].

В. А. Яблонський, детально проаналізувавши організацію ветеринарної освіти в США та інших країнах, виділяє англійську, шотландську, німецьку та американську моделі.

Система ветеринарної освіти США, як стверджує вчений, вважається однією з найбільш передових у світі. Вища ветеринарна освіта у США отримують в університетах. Американська ветеринарна освіта має переддипломну річну програму (мінімум

60 кредитів). Потім студент закінчує бакалаврат (програма навчання 4 роки), отримуючи ступінь BVМ (бакалавр ветеринарної медицини), потім магістратуру (термін навчання 2 роки) і отримує ступінь магістра [14].

Як правило, після магістратури випускник присвячує себе науковій діяльності, але може працювати і лікарем-практиком ветеринарної медицини. Також ветеринар-практик може продовжувати своє навчання на здобуття вченого ступеня PhD. Проте можливий й інший шлях отримання вищої ветеринарної освіти: закінчити ветеринарну школу (термін навчання 2 роки), потім провчитися 4 роки в коледжі при університеті і отримати ступінь лікаря ветеринарної медицини (DVM). Після цього лікар може також продовжити навчання і отримати ступінь PhD. Заочного навчання у ветеринарії немає, і лікарі навіть не уявляють, що це таке. Вища ветеринарна освіта в США платна, але, доступна через наявність великої кількості фондів, грантів, кредитів, якими може скористатися кожна молода людини. Важливим критерієм для зарахування до вишу є досвід роботи абітурієнта у ветеринарній галузі.

Варто також більш детально зупинитися на післядипломній ветеринарній освіті в США. Післядипломна освіта здійснюється не в університетах, а в професійних асоціаціях, яким держава делегувала право здійснювати цю діяльність. Ці асоціації залучають провідних фахівців, що досягли успіхів у своїй професійній діяльності. Отже, у професійних асоціацій є право вибору кращих з кращих.

Лікар зобов'язаний безперервно підвищувати кваліфікацію; він повинен набирати певну кількість навчальних годин щорічно. Якщо ця кількість не набрана, постає питання про його професійну придатність, і він не зможе у майбутньому отримати ліцензію на здійснення лікарської практики. Держава уповноважує нараховувати ці бали асоціаціям і конференціям і в цей процес не втручається. Ці організації працюють на правах саморегулювальних асоціацій. До них належать: AVMA – Американська асоціація ветеринарної медицини. Існує з 1863 року. На сьогоднішній день Асоціація об'єднує понад 78000 лікарів, що займаються професійною діяльністю в різних сферах. Крім іншої діяльності, опікуються також питаннями освіти. Інші ветеринарні асоціації країни асоціативно входять до AVMA; AANA – Асоціація, що займається дрібними домашніми тваринами та іншими «непродуктивними». Ця асоціація сертифікує

ветеринарні клініки і ветеринарних лікарів; точніше, не сама асоціація, а рада при асоціації. Сертифікація добровільна, але всі прагнуть пройти цю сертифікацію, тому членство в асоціації престижне. У кожному штаті своя асоціація, що входить до AANA. Щороку AANA проводить свою конференцію, яка збирає до 5 тис. учасників.

Існує багато інших спеціалізованих асоціацій з хірургії, дерматології, неврології, дієтології тощо. Але всі ці спеціалізовані асоціації входять до тієї чи іншої «великої» асоціації. Це означає, що свою діяльність вони мають право здійснювати самостійно, але в межах саме великої асоціації.

Участь у конференціях також вважається післядипломною освітою. До найбільших конференцій, які проводяться у Сполучених Штатах належить, – NAVC – Північно-Американська ветеринарна конференція, що проходить в Орландо і збирає більше ніж 15000 учасників. Ще одна відома конференція – WVK – Західна ветеринарна конференція, що проходить в Лас-Вегасі, також збирає 15000 учасників.

Особливості професійної підготовки лікаря ветеринарної медицини у Великій Британії вивчав О. М. Канівець. За даними, що автор наводить у своїх працях, підготовку лікарів ветеринарної медицини у Великій Британії здійснюють сім вищих закладів освіти. До провідних належать: Королівський ветеринарний коледж, що входить до структури Лондонського університету, та факультет ветеринарної медицини університету Глазго.

У Королівському ветеринарному коледжі навчається приблизно 1600 бакалаврів, магістрів та майбутніх докторів ветеринарної медицини.

До структури Королівського ветеринарної коледжу входять такі підрозділи: департамент природничих наук; департамент ветеринарної фізіології; департамент ветеринарної патолог та інфекційних хвороб.

Департаменти, в свою чергу, діляться на кафедри. Підготовка в Королівському ветеринарному коледжі здійснюється за 4 рівнями:

- 1 рівень - підготовка фельдшерів (медсестер);
- 2 рівень — підготовка бакалаврів ветеринарної медицини;
- 3 рівень - підготовка магістрів та вузькоспеціалізованих фахівців-практиків (практико-орієнтовні програми, що дають змо-

гу отримати PC-сертифікати і PC- дипломи);

- 4 рівень - підготовка вченого до наукового ступеня PhD.

До структури Королівського ветеринарного коледжу входять:

- ветеринарна клініка; чотири ветеринарні госпіталі: госпіталь «Матері-королеви», госпіталь для коней, госпіталь для сільськогосподарських тварин і госпіталь для дрібних тварин (в госпіталях одночасно можуть перебувати близько 30-40 хворих тварин, за рік в госпіталях обслуговується близько 8 тисяч хворих тварин);

- ферми: ферма для коней та ферма для сільськогосподарських тварин;

- центри ветеринарної освіти: «Центри ветеринарних інфекційних та зоонозних хвороб», «Центр освітніх ресурсів», «Центр ветеринарної освіти протягом життя»; «Центр невідкладної допомоги, ендемічних та екзотичних хвороб тварин». На відміну від госпіталів, у центрах ветеринарної освіти не надають ветеринарні послуги населенню. До структур центрів входять бібліотеки, анатомічні зали, де можна самостійно робити препарування, зали з сенсорними муляжами тощо.

Розглянувши структуру Королівського ветеринарного коледжу, можна побачити тісну інтеграцію ветеринарних ВНЗ і сфери ветеринарного обслуговування, що свідчить про практико-орієнтований підхід до навчання у ВНЗ, а це передбачає максимальне наближення навчального процесу до умов майбутньої професійної діяльності [13 с, 48-54].

У Німеччині фахівців ветеринарної медицини готують 5 вищих навчальних закладів, а саме: ветеринарний факультет Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана; ветеринарний факультет Вільного університету Берліна; ветеринарний факультет Гессенського університету ім. Юстуса Лібаха; ветеринарний факультет Лейпцизького університету; Університет ветеринарної медицини Ганновера.

Загальна кількість студентів, які навчаються на ветеринарних факультетах Німеччини становить близько 8180 осіб.

Навчання студентів на ветеринарних факультетах є одноступеневим і закінчується складанням державного іспиту.

Діяльність закладів вищої ветеринарної освіти Німеччини в межах країни визначається «Законом про вищу освіту» (Hochschulrahmengesetz) і «Постановою про надання безстрокового дозволу на провадження діяльності лікаря-ветеринара»

(TAppV) [17].

Ці правові документи регулюють ветеринарну освіту Німеччини, тобто визначають тривалість навчання, послідовність і зміст навчання та підготовки, умови складання державних іспитів та інші вимоги для отримання дозволу на провадження діяльності лікаря-ветеринара. Ветеринарія в Німеччині, як і весь комплекс ветеринарних послуг, входить до системи охорони здоров'я.

Підготовка майбутніх лікарів ветеринарної медицини у німецьких вишах здійснюється одноступенево і закінчується після 5,5 років стаціонарного навчання складанням державного іспиту. Студентам після навчання присвоюється кваліфікація «Лікар ветеринарної медицини».

За період навчання студенти (для прикладу візьмемо Мюнхенський університет Людвіга-Максиміліана) опановують 3850 год. нормативних і вибіркових дисциплін циклу науково-теоретичної, професійної і практичної підготовки майбутніх лікарів-ветеринарів. На останній рік навчання припадає практика, на яку відводиться 1170 год., після чого студенти складають державний іспит [14]. Якщо порівняти з ветеринарним факультетом НУБіП України, то тут на опанування вибіркових і нормативних дисциплін відводиться 8640 год. і 432 год. навчальної та 324 год. виробничої практики.

Навчання на ветеринарному факультеті Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана поділяється на доклінічну (vorklinisches Semester) і клінічну підготовку фахівців ветеринарної справи.

Після перших двох семестрів доклінічної підготовки студенти складають іспит (Vorphysikum) з блоку природничих наук: фізики, хімії, зоології та ботаніки. Після природничого етапу починається анатомо-фізіологічний етап вивчення дисциплін, він триває до шостого семестру. Після четвертого семестру студенти складають іспит з блоку дисциплін, спрямованих на вивчення органів (Physikum): анатомії, гістології та ембріології, біохімії, фізіології, тваринництва та генетики. Цей іспит складається з письмової та усної частини, причому питання письмової частини є ідентичними на території всієї Німеччини. Цей іспит вважається найважчим іспитом після базової програми навчання (Grundstudium) медицини у ВНЗ Німеччини. Закінчують навчання складанням державного іспиту (Tierärztliche Prüfung-Staatsexamen). У зимовому семестрі, що

починається 15 жовтня й закінчується 15 лютого, на ветеринарному факультеті Мюнхенського університету Людвіга-Максиміліана для студентів першого курсу передбачено вивчення таких дисциплін: анатомія, ботаніка, хімія, етологія, гістологія, фізика, термінологія, утримання худоби, захист тварин, зоологія, загальна кількість годин на тиждень – 23 [12 с, 298-308].

Висновки. Аналіз системи ветеринарної освіти України (на прикладі Національного університету біоресурсів і природокористування України) та ветеринарних вишів США, Великобританії та Німеччини дозволяє дійти висновку про необхідність перерозподілу у вітчизняних вишах навчальних годин певних дисциплін теоретичної підготовки бакалаврів у напрямі збільшення практичної клінічної підготовки.

Ветеринарна практика у вітчизняних ВНЗ здебільшого організовується після засвоєння теоретичного курсу, але доречним було б уведення «клінічних днів», тобто чергувань у ветеринарних клініках, тваринницьких фермах тощо без відриву від навчання протягом семестру чи навчального року. Це повинно позитивно позначитися на практичних навичках і вміннях майбутніх фахівців.

Отже, ветеринарна освіта у США, Великобританії та Німеччини має практико-орієнтований підхід. Ветеринарні ВНЗ тісно інтегровані зі сферою ветеринарного обслуговування і включають до своїх структур ветеринарні клініки, госпіталі та центри ветеринарної освіти. Систематична робота британських та німецьких студентів в університетських клініках і госпіталях значно посилює практичну спрямованість навчального процесу, що є підґрунтям для набуття досвіду та формування практичних компетенцій.

Перспективи подальших досліджень. Сьогодні перед вищими навчальними закладами освіти України, де навчають лікарів ветеринарної медицини, стоїть нелегке завдання підготувати висококваліфікованих працівників, адже результативність та ефективність надання ветеринарних послуг значною мірою визначається рівнем професійної компетентності кожного представника цієї професії. А для цього слід ознайомлюватися із зарубіжним досвідом надання освітніх послуг, адже на сьогодні в нашій державі все ще існує суперечність між вимогами сучасного суспільства до підготовки висококваліфікованих лікарів ветеринарної медицини та недостатнім рівнем їх

практичної підготовки, а також між застарілими формами, методами та засобами навчання і потребами вищих ветеринарних закладів у їх вдосконаленні.

Література

1. Галузевий стандарт вищої освіти за спеціальністю 7.13051 “Ветеринарна медицина”. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://smcae.kiev.ua/osvita/vishia/standarty/5.2.pdf>
2. Закон України про освіту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00
3. Закон України «Про вищу освіту» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>
4. Закон України «Про ветеринарну медицину» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>.
5. Іщенко Т.Д. Ветеринарна освіта в Україні: сучасний стан і перспективи / Т.Д. Іщенко, М.І. Цвіліховський, І.І. Антонік // Науковий вісник ветеринарної медицини. – Біла Церква, 2010. – Вип. 6 (79). – 164 с.
6. Карповський В. Навчально-методичний комплекс дисципліни «Професійна етика лікаря ветеринарної медицини» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elibrary.nubip.edu.ua/15439/1/NMK_etika_2012
7. Кваша С.М. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті біоресурсів і природокористування України / С.М. Кваша, О.В. Зазимко. К., ЦП «Видавничий центр НУБіП України» 2015. – 47 с.
8. Мельничук Д.О. Національний університет біоресурсів і природокористування України / Д.О.Мельничук, В.П. Лисенко. К., ЦП «Видавничий центр НУБіП України» 2013. – С. 54-55
9. Матеріал з Вікіпедії — вільної енциклопедії. “Ветеринарія” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>
10. Офіційний веб-сайт НАН України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nas.gov.ua.
11. Панько И. С. Профессиональная этика врача ветеринарной медицины: Учебн. пособие / Иван Семенович Панько. – СПб.: Лань, 2004. – 285 с.
12. Пилипенко О.П. Порівняльний аналіз систем вищої ветеринарної освіти Німеччини та України. Педагогіка форму-

вання творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: Зб. наук. пр. - Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2012. – Вип.27(80). – С.298-308.

13. Цвіліховський М.І. Професійна підготовка фахівця ветеринарної медицини / М.І Цвіліховський, В.І Береза, Т.В Немова, Т.А Палюх, О.М Канівець. К., ЦП «Компринт» 2014. – 160 с.

14. Яблонський В.А. Методичну роботу - в центр уваги / В.А. Яблонський, В.Й. Люберецький // Наука і методика. - №1 – 2004. – С. 12 – 13.

15. Buck P.A. Vergleichende Betrachtung der tierärztlichen Ausbildung in Deutschland und in Frankreich am Beispiel der Tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität München und der Ecole Nationale Vétérinaire de Toulouse Inaugural-Dissertation zur Erlangung der tiermedizinischen Doktorwürde der Tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität München [Електронний ресурс] / P.A. Buck. – Режим доступу: http://edoc.ub.unimuenchen.de/2510/1/Buck_Petra.pdf.

16. Rollin Bernard E. An Introduction to Veterinary Medical Ethics. Theory and Cases / E. Bernard Rollin // Oxford: Blackwell Publishing, 2006. – 331 p.

17. Verordnung zur Approbation von Tierärztinnen und Tierärzten (TappV) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gesetze-im-internet.de/tappv/BJNR182700006.html>.

REFERENCES

1. Haluzevii standart vyshchoi osvity za spezialnistiu 7.13051 "Veterynarna meditsina". [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://smcae.kiev.ua/osvita/vishia/standarty/5.2.pdf>

2. Zakon Ukrainy pro osvitu. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00

3. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu». [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvitu>

4. Zakon Ukrainy «Pro veterinarnu meditsinu». [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3447-15>

5. Ishchenko T.D. Veterinarna osvita v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy / T.D. Ishchenko, M. I. Tsvilikhovskiy, I.I. Antonik // Naukovyi visnyk Veterynarnoi meditsyny. – Bila Tserkva, 2010. –

Vyp. 6 (79). – 164 s.

6. Karpovskiy V. Navchalno-metodychnyi kompleks dystsypliny “Profesiina etyka likaria veterynarnoi medytsyny” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://elibrary.nubip.edu.ua/15439/1/NMK_etika_2012

7. Kvasha S.M. Polozhennia pro orhanizatsiiu osvithnoho protsesu v Natsionalnomu universyteti bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / S.M. Kvasha, O. V. Zazymko. K., TsP «Vydavnychiy tsentr NUBiP Ukrainy» 2015. – 47 s.

8. Melnychuk D.O. Natsionalnyi universytet bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy / D.O. Melnychuk, V. P. Lysenko. K., TsP «Vydavnychiy tsentr NUBiP Ukrainy» 2013. – S. 54-55.

9. Material z Vikipedii – vilnoi enzyklopedii. “Veterynariia” [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://uk.wikipedia.org/wiki>

10. Ofitsiini veb-sait NAN Ukrainy. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.nas.gov.ua.

11. Panko I. S. Professionalnaia etika vracha veterinarnoi meditsini: Ucheb. Posobie / Ivan Semenovich Panko. – SPb.: Lan, 2004. 285 s.

12. Pylypenko O.P. Porivnialnyi analiz vushchoi veterynarnoi osvity Nimechchyny ta Ukrainy / O.P.Pylypenko // Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh: Zb. Nauk. Pr. – Zaporizhzhia: Klasychnyi pryvatnyi universytet, 2012. – Vyp. 27 (80). – C. 298-308.

13. Tsvilikhovskiy M. I. Profesiina pidhotovka fachivtsa Veterynarnoi meditsyny / M. I. Tsvilikhovsky, V.I. Bereza, T.V. Nemova, T.A. Paluch, O.M. Kanivets. K., TsP «Kompynt» 2014. – 160 s.

14. Yablonskyi V.A. Metodychnu robotu – v tsentr uvahy / V.A.Yablonskyi, V. Y. Luberetskui // Nauka i metodyka. - №1 – 2004. – S. 12 – 13.

15. Buck P.A. Vergleichende Betrachtung der tierärztlichen Ausbildung in Deutschland und in Frankreich am Beispiel der Tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität München und der Ecole Nationale Vétérinaire de Toulouse Inaugural-Dissertation zur Erlangung der tiermedizinischen Doktorwürde der Tierärztlichen Fakultät der Ludwig-Maximilians-Universität München [Elektronnyi resurs] / P.A. Buck. – Rezhym dostupu: http://edoc.ub.unimuenchen.de/2510/1/Buck_Petra.pdf.

ANALYSIS OF THE PROCESS OF TRAINING

OF VETERINARIAN DOCTORS IN AGRICULTURAL EDUCATION INSTITUTIONS OF HIGH SCHOOL IN TERMS OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL AND ETHICAL COMPETENCE

LASHKUL V. A., lecturer of the Department of Ukrainian
and classical languages of the National University of Life and
Environmental Sciences of Ukraine.

Professional education of veterinary specialists in Ukraine is the part of the national educational system and is designed to meet the needs of the country in top doctors of veterinary medicine.

The purpose of the high school education of veterinary specialists is to train veterinarians as highly competitive knowledgeable specialist who should be able to solve professional problems in current conditions of Ukrainian economy.

Today in Ukraine we still face a contradiction between the real requirements of society in the education of highly qualified doctors of veterinary medicine and in sufficient level of their practical training as well as we have a conflict between existing obsolete forms, methods and means of high school education and the needs of veterinary high schools with their improvement.

This article is written to study the status of professional high school education of veterinary specialists in terms of the formation of professional and ethical competence. To achieve this goal the article analyzes the education process of doctors of veterinary medicine at the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine and some number of universities in Europe.

Pprofession, veterinary education, professional and ethical competence, education, doctor of veterinary medicine, curriculum, faculty, college.